

ילקוט

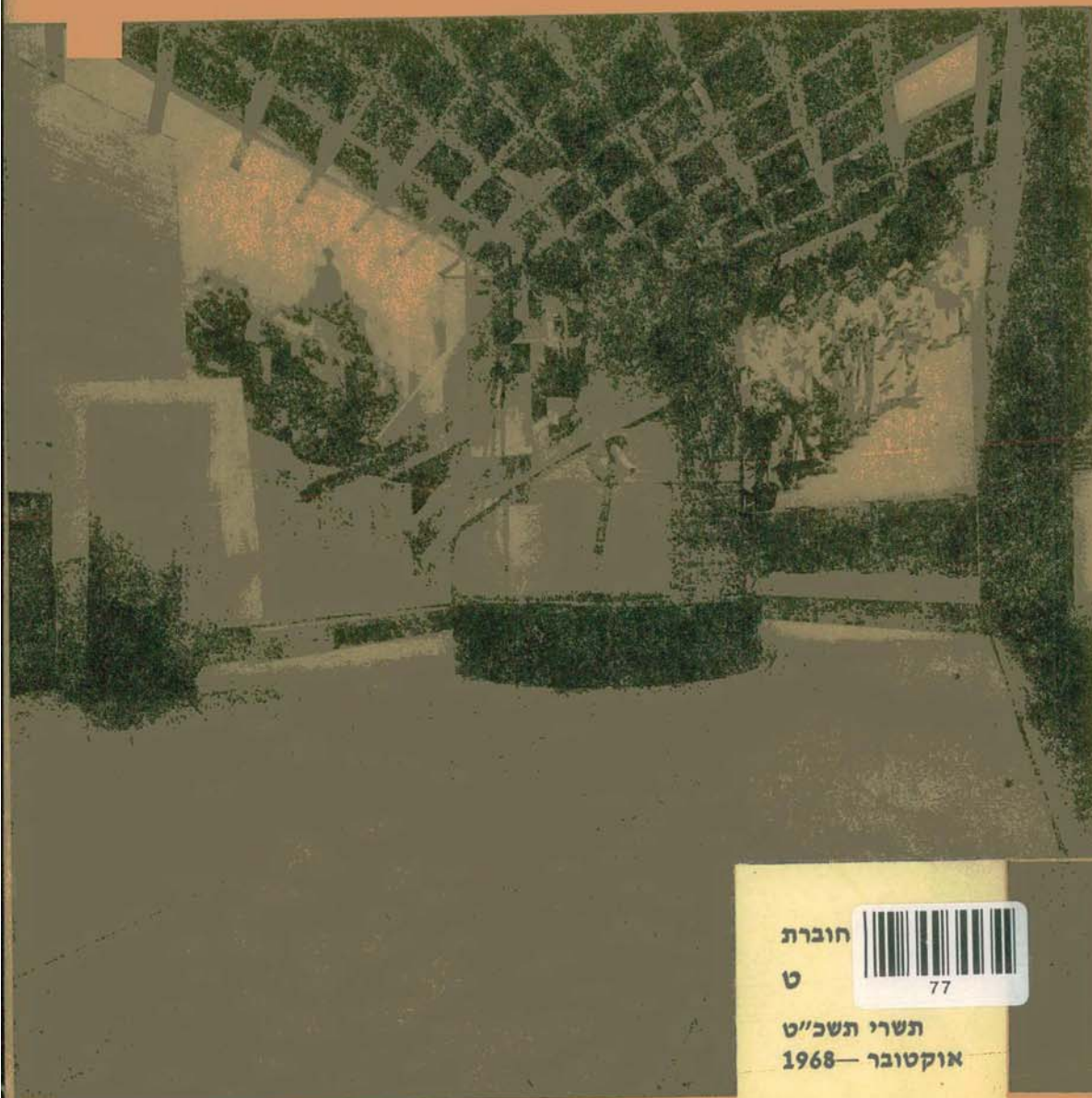
מורשת

כתב-עת לתיעוד ועיון

ט

★

ילקוט מורשת

חוברת

ט

תשרי תשכ"ט
אוקטובר—1968

הכניסה למוזיאון יד-מרדכי

הלחם בדג

כתב-עת לתיעוד ועיון

חוברת ט'

תשרי תשכ"ט

אוקטובר 1968

ה מ ע ר כ ת :

מרדכי אמיתי

יהודה באואר

ישראל גוטמן
(מזכיר המערכת)

שלום חולבסקי

אבא קובנר

רוז'קה קורצ'ק

אין להעתיק או לתרגם דברים המתפרסמים בכתבי-העת
בשלמותם או בחלקם, ללא נטילת רשות מהמערכת.

יוצא לאור ע"י מורשת

בית-עדות ע"ש מרדכי אנילביץ'.
ו"ספריית-פועלים"

המערכת והמנהלה: תל-אביב, ת"ד 1577

נדפס בדפוס השומר-הצעיר, מרחביה, טל' עפולה 22271

ה ת ו כ ן

מקורות ועדויות

7	פעמיים יצאתי חי מאושביץ	בצלאל מורדוביץ
21	שבועיים מתוך שבועות הרבה	פנחס זאיונץ
36	25 שנים למרד גיטו ביאליסטוק	חייקה גרוסמן
44	הרפתקה	ד"ר ט. דטנר
58	דמותו של לוחם : מרדכי טננבוים	ברונקה קליבנסקי
71	החי"ל במלחמת העולם השניה	ר"א חיים לסקוב

עיונים

78	יהודי צרפת במלחה"ע השניה	לוסיין שטיינברג
106	תיכנון וביצוע שיטות הטרור הנאצי במזרח	ד"ר מ. דבורז'צקי
122	המשטרה הפוליטית הבווארית	ד"ר ש. אהרונסון
	ליל הבדולח ורשימת המקומות המיועדים	ק. י. בל-כדורי
153	להריסה	

ספרים

156	„בונים חופשיים ויהודים”	ישראל גוטמן
159	ספר על גיטו מינסק	שלום חולבסקי
	סיכום באנגלית	

מי ומה בחוברת

זכרונותיו של בצלאל (וצ'סלאב) מורדוביץ', יליד מלאבה, שנמלט בשנת 1944 מאושביץ', הגיע לסלובאקיה והיה בין המדווחים על זוועות המחנה, לנציג האפיפיור בסלובאקיה. מורדוביץ' נתפס על ידי המשטרה הסלובאקית ונשלח בשנית למחנה אושביץ'. בשעתו, פירסמו עדותו של מורדוביץ' מוסרת תמונה חיה ומפורטת על קורותיו של אחד מהבורחים. בילקוט מורשת ג', את עבודתו של אריך קולקה מפראג, על "חמש בריחות מאושביץ'".

זכרונותיו של פנחס זאיונץ' מספרים על גורל משפחה יהודית שהסתתרה ביער. סיפור זה הוא אופייני לרבים — יהודים מבוגרים, נשים וטף — שיצאו ליערות ללא נשק וניסו לקיים את נפשם בעולם זר ועויין, עד יעבור זעם.

במלאת 25 שנה למרד גיטו ביאליסטוק, הננו מפרסמים שלוש עבודות בסימן התאריך: • מאמר של חייקה גרוסמן, שנושאו הבעיות המרכזיות של המחתרת והמרד בביאליסטוק.

• פרק זכרונות של ד"ר שמעון דטנר, שנכתב פולנית בשנת 1945 ושמוזר בארכיון "מורשת". "ההרפתקה" מספרת על יציאת קבוצת היהודים הראשונה מגיטו ביאליסטוק ליער. • במדור "דמותו של לוחם", מספרת ברונקה קליבנסקי, מאנשי המחתרת בביאליסטוק, על מרדכי טנבוים-תמרוך, ועל חוויותיה מימי המחתרת בגיטו ובצד הארי.

אנו מפרסמים את מאמרו של רב-אלוף חיים לסקוב על החי"ל (הבריגדה) בימי מלחמת העולם השנייה. מאמר זה נכתב עבור אסופה רחבה על "לוחמים יהודים בצבאות השונים במערכה נגד הנאצים", אשר תצא לאור ביוזמת ה"אירגון הישראלי של חיילים משוחררים מחו"ל ולוחמי כל החזיתות של מלחמת העולם השנייה, נגד הנאצים ועוזריהם".

במדור העיוני, אנו מפרסמים את המסה של לוסין שטיינברג מהמכון היהודי לדוקומנטאציה בפאריס, על חלקם של יהודים במאבק האנטי-נאצי של צרפת הכבושה. גם מאמר זה, נכתב עבור האסופה על "לוחמים יהודים בצבאות השונים במערכה נגד הנאצים" ומתפרסם כאן בהסכמת המחבר.

ד"ר מרק דבורז'צקי חוקר תקופת השואה ומרצה באוניברסיטה בראילן מפרסם חיבור המראה כיצד תיכננו הנאצים את שיטות הטרור לקראת מיבצע "בארבארוסה" (כיבוש ברה"מ).

הננו מביאים בזה, את החלק השני והמסיים ממחקרו של ד"ר שלמה אהרונסון מהאוניברסיטה העברית בירושלים, המתאר ומנתח את דרכי השתלטות הנאצים על המשטרה בואריה ושיטות פעולה של מנגנון ה-ס.ס. בשלב הראשון של שלטון הנאצים בגרמניה.

ד"ר ק. י. בל-כדורי מנתח בחיבורו, תעודות נוספות החושפות את המניעים וההכנות לפרעות "ליל הבדולח" בגרמניה.

במדור ביקורת ספרים סוקר ישראל גוטמן את ספרו של פרופ' יעקב כץ על "הבונים החופשיים והיהודים" ואילו שלום חולבסקי מבקר את ספרו של י. גרינ-שטיין — "אוד מכיכר היוכל" המספר על גיטו מינסק וחלקם של יהודים בתנועה הפארטי-זנית בסביבות מינסק.